

אברהם פליישר ירד מן הבמה במקומו עליה דויד חכם - ומועצת עיריית באר-שבע עדיין שקועה בבוץ עמוק

הקנונייה של מפא"י פליישר בבאר-שבע לא הגיעה להפראנז המתוכנן. במקום להסתיים בשיבת-ההרחה, שנועדה להוריד את זאב זרזי ממש ראשי-העיר ולהשיב במקומו את דויד טוביהו, התפתחה הפרשה והסכמה, עד שלבשה ממדים של מהתלה מדינית. כל זה הודות לדמות חדשה-ישנה, שתפסה לפתע את מרכז הבמה. האיש שגרם לתחפוזה הוא דויד חכם, העסקן מפ. 2 של מפא"י בבאר-שבע. חכם (43), אשר שינאה הדדית מפרידה בינו לבין טוביהו, היה צריך

להיבחר כסגן ראשי-העיר, לפי ההסדר החדש. אך נציג אחדות-העבודה, משה רוזן, שתמך בטוביהו, לא היה מוכן להצביע גם עבור הסגנים הרצויים למפא"י. לחכם נודע הדבר והוא פשוט נעדר משיבת ההרחה - ובזאת השמיט מידי טוביהו את הרוכב הדרוש לביצוע ההרחה. קניית פליישר היתה לשוא. השבוע שוב לא נראה מוצא, פרט להתערבותו של שריהפנים, שיפור את מועצת העיריה ויצווה על עריכת בחירות. רק דויד חכם המשיך להאמין כי המפתח נתון עדיין בידו.

חכם מיה הוא אומר?

הדחת ראש העיר וסגניו, ובחירת ראש העיר וסגניו.

אינני פהפן ואינני מאיים

חלפתי לא לבוא לשיבה ולתת שאנסה למרכז מפא"י למצוא את הדרכים להסדיר את העניינים במלואם, ורק אז לבוא לשיבה. אני עוד מוכרח לציין, שבתקופה בין מכתב ההדחה לבין יום ההדחה, באו אלי ראשי מפלגות-הקואליציה והציעו לי להס

ריראש, כדי להבטיח את ביאתו, ואת הצעתו עם מפא"י. לפני כחודשיים נודע לי שהטיפול עם פליישר עומד בפני סיום. הסבירו לי שאינני חוזרים לשלטון, לפי המתכונת הקודמת. כלומר: טוביהו ראש עיר; אני סגן ראשון (בשכר) וממלא-מקום; פליישר, רוזן ומדמון סגנים בתואר. עם ערביות שאני שיי המרכז ישמרו על היחסים ועל חלוקת סמכויות בינינו, על מנת למנוע חיכוכים ואי-הבנה. לא ניתנה שום ערבות ממשית. רק הבטחות. אבל טוביהו עצמו הביע בפי

כשפליישר שמע את הדבר הזה, עזב את הרעיון והתחיל להתמסר לקואליציה הקיימת. הוא ראה שטוביהו נשאר אותו טובי ה, שלמרות הסכמתו לעבוד איתו שמר לי סיגה והשדנות, וגם לפליישר - כי אני הבאתי את אברהם פליישר, וזה עוד כוח בשבילי. אני צריך להסביר, מה תאומם השתכנעתי לחזור ולעבוד עם טוביהו. הסיבה היא זאת: כמה חודשים אחרי המהפכה של זרזי שלח אלי טוביהו חברה, והביע את רצונו לפייס אותי ואפילו לבקר אצלי בבית לשיחה

לא אושרה. התוצאה היתה שזרזי הקים קואליציה חדשה - ומאז נמצא טניף מפא"י משותק, ללא רוח חיים.

לפני שבוע אירבה מפא"י את השלטון בבאר-שבע בפעם השנייה. כי טוביהו היה מוכן להפקיר אותי ולהתעלם מן הזכויות שהובטחו לי.

בשביל מה להרים ידיים?

היה התרחש בין שתי הפעמים? זהו, כנעצם, הסיפור שאני רוצה לספר. המהפכה של זרזי היתה ב-21 בנובמבר 1961. בראשית דצמבר כבר היה פליישר מוכן לחזור אלינו - בתנאי שטוביהו לא יהיה ראשי-העיר. פליישר היה ביחסים טובים מאד איתי, בימי הכהונה המשותפת שלנו בעירייה. אבל הוא לא אהב את טובי. כי טוביהו הוא איש קשוח, לא מת-ייחס לנבחרת-הציבור כנבחרת-הציבור. תמיד חיפש דרך איך להשפיל אותם, להוריד מכבודם. נבחר ציבור - אם גם כבוד לא מקבל - בשביל מה ימים ידלים? אבל מפא"י לא הסכימה לתנאי של פליישר. שר, "בלי טוביהו לא יהיה שום דבר", ענתה לי.

ב-19 בדצמבר פנה אלי זרזי, הציע לי לעזוב את מפא"י ולהצטרף לקואליציה שלו. זה היה אחרי ישיבת מועצת המניחים של החברה לפיתוח. זרזי אמר, שי אם אצטרף, אוכל לתרום את תרומתי לטוביהו הציבור והעירייה. הציע לי להיות סגן ראשי-העיר. נוכח שאנחנו כן יכולים להצליח בלי טוביהו? אמר לי, שמעתי לא עניתי.

גם פליישר בא אלי אחר-כך באותה הצעה. אבל לא קיבלתי אותה. אני איש מושרש במפא"י הרבה זמן, ואני אחד מעמודי התווך של המפלגה. לא יכול להרשות לעצמי מי דבר כזה, אפילו אחרי ההתנהגות של טוביהו והמרכז כלפי. תמיד הצלחתי להתגבר על רגשותי וכבשתי את יצרי, ולכן לא הצטרפתי לקואליציה נגד מפא"י - למרות שזה היה פיתוי גדול. לא רק פיתוי אלא גם מטרה. אפשר לומר אפילו, מלחמת קודש - להוכיח שאפשר לגהל את באר-שבע בלי טוביהו.

הגיסטה נתנה את הסיפוק

אותו זמן לא ידעו במפלגה על השירת האלה. רק אחר-כך ידעו. עשו לי כל הזמן שטיפת-מות, לשכנע אותי שטוביהו המפלגה וטוביהו הכלל דורשות שאקריב את האינטרס האישי שלי לטובת האינטרס הכללי. קיבלתי את זה. בייחוד שראיתי, שכל זמן שאני וטוביהו ברוגנו, לא תצליח המפלגה לעשות שום דבר או להתקדם. חברי המרכז אמרו לי שיש אפשרות לעשות הסכם עם מפלגה אחרת, שנוכל לקבל בחזרה את העירייה. אבל לפני שיפתחו במשאומתן עם אחרים, רצו להיות בטוחים שאני אסכים להזרתו של טוביהו.

הסכמתי. לא רק הסכמתי, אלא הצלחתי אפילו לשכנע את פליישר שיש עם ערי טרף לקואליציה עם טוביהו בראש, עם ערי בויות שלי ושל המפלגה שזה יהיה בסדר. שיכנעתי אותו שנוכל לחיות יחד, לציבור יחד. או היתה הקואליציה ירוקה עדיין והוא לא האמין שהיא תקיימה הרבה זמן. לבסוף, ארבעה חודשים אחרי מהפכת זרזי, הסכים לנסוע איתי לתל-אביב הפגשתי אותו עם החבר שרגא נצר ממרכז המפא"י, וגם הסכים מבחינה עקרונית להצטרף אלינו.

אבל היצר של טוביהו הכשיל אותו גם הפעם, והוא התחיל להתנות תנאים. גם שמונה זה לא ילך! הכריז. זאת אומרת, הוא רוצה קואליציה יותר רחבה. הוא פשוט פחד מאיתנו, שבכל רגע נוכל להפיל אותו.

ליד האח הגדול

מימין, מחיך לשמע של דויד בן-גוריון. חכם כחמד מעסקני הבבלית בבאר-שבע היה לו היסוד לקנות כי ביג'י, יעמוד לצידו.

ני שהוא רוצה לעבוד ביחד, תוך רצון של שיתוף-פעולה וכבוד הדדי. זה נראה באותו זמן די משכנע. טוביהו הוא יהודי שהגיע לגיל מסויים, והוא רואה בבאר-שבע את מפעל חייו. לכן רצה לחזור בכל מחיר לראשות העיר. אפילו אם תמורת זה הוא חייב להבטיח יחסים תקינים איתי - אותו נציג לבנטיני, עליו אמר ש"אפילו בשעה 11 אפשר לראות חן בפיג'מה".

ביום פליישר נסע לחתום על ההסכם במרכז המפלגה בתל-אביב ידעתי שהוא נרסע. ידעתי כמובן מה הקווים הכלליים של ההסכם המלא, אבל לא נכנסתי לניהול מעורר המשאומתן - וגם לא רציתי להיות מעורר רב בזה. כי ניהול המשאומתן הסודי התנהל בין טוביהו ובין פליישר, ועד היום אני לא רוצה לדעת מה נגמר בדיוק ביניהם.

על כל פנים, ההסכם הגלוי שנחתם לא היה כל ההסכם. יותר מזה איני יכול לומר. כשנודע בעיר שאנחנו עולים לשלטון היתה האווירה טובה. האנשים המרכזיים אמרו לי: "יש רצון טוב, תחזור, תעבדו ביחד, כל אחד במקומו, כל אחד לפי תפקידו". אנשים בירכו אותי על שאני סגן ראשי-העיר. גם במרכז וגם בסניף בירכנו אחד את השני.

ופתאום, ביום המיועד, התברר שהם יכיר לים לבצע רק חצי ההסכם. זאת אומרת - רק את בחירתו של טוביהו, ותו לא. ראיתי בזה פגיעה והפרת כל ההסכמים בעל פה ובכתב, וגם הפרת מכתב ההדחה עצמו אשר חתמנו עליו, שבו היו שני סעיפים:

החכם

בארבע עיניים. אני התנגדתי לדבר הזה. לא נאה שאדם מבוגר ממני יבוא אלי כמב"קש שליחה. אבל עצם הפניה מצד טוביהו נראתה לי כניסטה מספיקה, וזה נתן לי את הסיפוק. ראיתי בזה מיפנה ביחס ובהתנהגות של טוביהו.

החבר קבע בכל זאת יום שטוביהו יבוא לבקר אצלי. אני זוכר את התאריך: יום ששי, 23 לפברואר. אשתו חלתה באותו יום והוא לא בא. אבל היחסים בינינו השתפרו ואני לקחתי על עצמי לשכנע את פליישר שאכן דויד טוביהו הוא כבר אדם חדש.

עד שטוביהו עצמו הוכיח אחרת. אז משכתי את ידי מעל העניין, ופליישר התמסר לעבודת הקואליציה החדשה. אבל דבר אחד ברור: לולא עמדתו של טוביהו, היתה המפכת פליישר פורצת במארס 1962, לא עכשיו.

הצבעה בדיון שומרי-ראש

קשר בין מפא"י ובין פליישר לא נוחק. כל העניין עבר לטיפולו של יעקב חלפון, שהיה צריך לראות מידי פעם, מה המצב. אין לו שום מעמד במפלגה, אבל הוא מספל בשומרי-ראש ובסדר רנים מטעם המפלגה. הוא שהביא בשעתו את משה רוזן, נציג אחדות-העבודה, לשיבת שבתרה בטוביהו כראשי-עיר. אדם אחר שיפל ברוזן ושמר עליו. רק ברגע שהיה צריך להביא אותו לשיבה, הלך חלפון אל משה רוזן והביא אותו, מלחה בשומרי